

הלכות גרושין פרק ז

א. שְׁלִיחַ שֶׁהֵבִיא גֹט מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵף עַל פִּי שְׂלָא רָאָה כְּתִיבַת הַגֹּט, וְלֹא יָדַע מִי הֵם עֲדָיו, אֲלֹא נָתַן לוֹ הַבֶּעַל גֹּט וְאָמַר לוֹ, תֵּן גֹּט זֶה לְאַשְׁתִּי הֲרִי זֶה נוֹתְנוֹ לָהּ בְּפָנַי שְׁנַיִם, וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין עֲדָיו יְדוּעִין אֶצְלָנוּ; וְתִהְיֶה מְגֵרֶשֶׁת, וְתִנָּשֵׂא בּוֹ.

ב. בֶּא הַבֶּעַל וְעָרַעַר וְאָמַר, לֹא גֵרַשְׁתִּי מֵעוֹלָם וְגֹט שֶׁהוּבָא לָהּ מִזִּיף הוּא יִתְקִים בְּחוֹתְמָיו. וְאִם לֹא נִתְקִים, אוֹ לֹא נוֹדְעוּ עֲדָיו כָּלֵל תֵּצֵא, וְהוּלָד מִמֶּזֶר: שֶׁהָרִי אֵינָהּ מְגֵרֶשֶׁת. אֲבָד הַגֹּט, הֲרִי זֶה סֵפֶק מְגֵרֶשֶׁת.

ג. לְפִיכָךְ נָשִׁים שֶׁחֲזַקְתָּן שֶׁהֵן שׁוֹנְאוֹת זֶה אֶת זֶה, אֵינָן נֶאֱמָנוֹת לְהֵבִיא גֹט בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל זֶה לְזֶה שֶׁמָּא מִזִּיף הוּא, וְתִתְּפוֹן לְקַלְקֵל אוֹתָהּ, כְּדֵי שֶׁתִּנָּשֵׂא, וְתִתְּאָסֵר עַל בַּעְלָהּ. וְאִלּוּ הֵן הַנָּשִׁים שֶׁחֲזַקְתָּן שׁוֹנְאוֹת זֶה אֶת זֶה: חֲמוּתָהּ; וּבֵת חֲמוּתָהּ; וְצָרְתָהּ, אֶפְלוּ הִיתָה הַצָּרָה נְשׁוּאָה לְאַחֵר; וְיִבְמָתָהּ, אֶפְלוּ הִיתָה אֲחוּתָהּ; וּבֵת בַּעְלָהּ. אֲבָל שְׂאֵר כָּל הַנָּשִׁים, כְּשֵׁרוֹת.

ד. הַמֵּבִיא גֹט מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְחָלָה אוֹ נֶאֱנַס מִשְׁלָחוֹ בֵּיד אַחֵר; וְכֵן הַשְּׁנִי אִם חָלָה, מִשְׁלָחוֹ בֵּיד אַחֵר; אֶפְלוּ מָאָה. וְאֵינוּ צָרִיךְ עֲדִים, לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ בְּפָנֵיהֶם. וְהֶאֱחָרוֹן שֶׁהִגִּיעַ הַגֹּט לְיָדוֹ נוֹתְנוֹ לָהּ בְּפָנַי שְׁנַיִם, וְתִתְּגַרֵּשׁ בּוֹ, אֵף עַל פִּי שְׁמַת הַשְּׁלִיחַ הָרִאשׁוֹן.

ה. שְׁלִיחַ שֶׁהֵבִיא גֹט מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּחוּצָה לְאֶרֶץ, אוֹ מִאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְחוּצָה לְאֶרֶץ, אוֹ מִחוּצָה לְאֶרֶץ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אִם הִיא הַשְּׁלִיחַ עוֹמֵד שָׁם בְּשַׁעַת כְּתִיבַת הַגֹּט וְחִתִּימָתוֹ הֲרִי זֶה אוֹמֵר בְּפָנַי שְׁנַיִם, בְּפָנַי נִכְתָּב וּבְפָנַי נִחְתָּם; וְאַחֵר כֶּךָ יִנָּתֵן לָהּ בְּפָנֵיהֶם, וְתִתְּגַרֵּשׁ בּוֹ: וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין עֲדָיו יְדוּעִין אֶצְלָנוּ; וְאֶפְלוּ הָיוּ עֲדָיו כְּשֵׁמוֹת הַגּוֹיִים, אֵין חוֹשְׁשִׁין לָהֶן.

ו. בֶּא הַבֶּעַל וְעָרַעַר, אֵין מִשְׁגִּיחִין בּוֹ; לְפִיכָךְ אֵף הַנָּשִׁים שֶׁשׁוֹנְאוֹת זֶה אֶת זֶה, נֶאֱמָנוֹת לְהֵבִיא גֹט זֶה וְלֹאמֵר בְּפָנַי נִכְתָּב וּבְפָנַי נִחְתָּם. וְכֵן שְׁלִיחַ שֶׁהֵבִיא גֹט בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָמַר, בְּפָנַי נִכְתָּב וּבְפָנַי נִחְתָּם, אֵף עַל פִּי שְׂאִינוּ צָרִיךְ אִם יָבֹא הַבֶּעַל וַיַּעֲרַעַר, אֵין מִשְׁגִּיחִין בּוֹ.

ז. וְאִם אֵין הַשְּׁלִיחַ עוֹמֵד בְּשַׁעַת כְּתִיבָהּ וְחִתִּימָהּ, לֹא יִנָּתֵן לָהּ אֲלֹא אִם כֵּן נִתְקִים בְּחוֹתְמָיו; וַיֵּשׁ לְשִׁלִּיחַ לִהְיוֹת מְכַלֵּל הַשְּׁלוּשָׁה שִׁיקִימוּ אוֹתוֹ בְּחוֹתְמָיו. וְאִם לֹא נִתְקִים, וְנָתַן לָהּ הֲרִי זֶה פָּסוּל, עַד שִׁיתְקִים; וְאִם בֶּא הַבֶּעַל וְעָרַעַר, וְלֹא נִתְקִים אֵינָהּ מְגֵרֶשֶׁת. אֲבָד הַגֹּט, הֲרִי זֶה סֵפֶק מְגֵרֶשֶׁת.

ח. וּמִפְּנֵי מַה הִצְרִיכוּ לוֹמֵר, בְּפָנַי נִכְתָּב וּבְפָנַי נִחְתָּם, בְּחוּצָה לְאֶרֶץ כְּדֵי שְׂלָא תִּהְיֶה הָאִשָּׁה צָרִיכָה לְקִימוֹ, אִם יָבֹא הַבֶּעַל וַיַּעֲרַעַר, מִפְּנֵי שְׂאִין הָעֲדִים מְצוּיִין לְקִימוֹ, מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּחוּצָה לְאֶרֶץ.

ט. בַּעַל שֶׁהֵבִיא רְאִיָּה בְּרוּרָה, שֶׁגֹּט זֶה שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּפָנַי נִכְתָּב וּבְפָנַי נִחְתָּם, מִזִּיף הֲרִי זֶה בָּטָל: שְׂלָא הָאֱמִינוּ דְּבָרָיו שְׂלֵאֲחָד שֶׁאָמַר בְּפָנַי נִכְתָּב וּבְפָנַי נִחְתָּם, אֲלֹא לְדַחוֹת עָרְעוֹר הַבֶּעַל שְׂאִין עִמּוֹ רְאִיָּה; אֲבָל בְּמָקוֹם עֲדִים שֶׁמְכַחֲשִׁין אוֹתוֹ, לֹא הָאֱמִינוּהוּ.

י. הַנִּהְרֹת שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַנִּנְסִין שֶׁבִּים הַגְּדוֹל שֶׁבְּתוֹךְ הַתְּחוּם שֶׁלְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֲרִי הֵן כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; וְשֶׁחוּץ לַתְּחוּם,

בְּחוּצָה לָאָרֶץ. וּבְהִלְכֹת מִתְּנוּת עֲנִיִּים, יִתְּבָאֲרוּ תַּחּוּמֵי אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל; וּבָבֶל, כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִגְטִין.

יא. גָּט שִׁכְתָּבוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וַחֲתָמוּ בְּחוּצָה לָאָרֶץ צָרִיךְ
שִׁיאֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם; כְּתָבוּ בְּחוּצָה לָאָרֶץ, וַחֲתָמוּ
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ צָרִיךְ לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם.

יב. נִכְתַּב מִקְצַת הַגָּט בְּפָנָיו, וְנִחְתַּם כָּלּוּ בְּפָנָיו אִם מִקְצַתוֹ
הִרְאִשׁוֹן הוּא, הֲרִי זֶה אוֹמֵר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם; אִפְּלוּ לֹא
נִכְתַּב בּוֹ אֲלֹא שָׁטָה אַחַת בְּפָנָיו, וְאִפְּלוּ שָׁמַע קֶן הַקְּלָמוֹס כּוֹתֵב,
וַחֲתָמוּ הָעֵדִים בְּפָנָיו הֲרִי זֶה אוֹמֵר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם. וְכֵן
אִם יֵצֵא הַסּוֹפֵר לְשׁוּק, וַחֲזֹר וְהִשְׁלִים אֶת הַגָּט אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא
אַחֵר מֵצֵאוֹ וְאָמַר לוֹ, וְלִשְׁם אִישׁ אַחֵר כְּתָבוּ; אֲלֹא אוֹמֵר, בְּפָנַי
נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם.

יג. אָמַר בְּפָנַי נִכְתַּב אָבֵל לֹא בְּפָנַי נִחְתַּם, בְּפָנַי נִחְתַּם אָבֵל לֹא
בְּפָנַי נִכְתַּב, בְּפָנַי נִכְתַּב וַחֲתַם עַד אֶחָד אָבֵל לֹא הָעֵד הַשֵּׁנִי, אִפְּלוּ
הָיָה הוּא הָעֵד הַשֵּׁנִי הֲרִי זֶה יִתְקִים בְּחוֹתְמָיו, וְאַחֵר כֶּךָ יִנָּתֵן לָהּ.
וְאִם הָעֵיד הוּא וְאַחֵר עַל הָעֵד הַשֵּׁנִי שֶׁלֹּא חָתַם בְּפָנָיו, הֲרִי זֶה
כָּשֶׁר וְיִנָּתֵן לָהּ; וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר, אִם הָעֵידוֹ שְׁנַיִם אַחֲרִים עַל
כְּתָב יָדֵי הָעֵד הַשֵּׁנִי, שְׁזֶה כָּשֶׁר.

יד. שְׁנַיִם שֶׁהֵבִיאוּ גָט בְּחוּצָה לָאָרֶץ אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִכְתַּב וְנִחְתַּם
בְּפָנֵיהֶם, הוֹאִיל וְנָתְנוּ לָהֶם הַבַּעַל לְתָנוּ לְאִשְׁתּוֹ, הֲרִי אֵלּוּ נֹוֹתְנִין
לָהּ, וְתִהְיֶה מְגֻרָשֶׁת: שֶׁהֲרִי אֵין הַבַּעַל יָכוֹל לְעֲרַעֵר בְּגִט זֶה, אֵף
עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מְקִים שְׁהֲרִי שְׁלוּחָיו הֵם עֲדִיו, שֶׁאֵלּוּ אָמְרוּ הַשְּׁנַיִם
בְּפָנֵינוּ נִתְּגַרְשָׁה, הֲרִי זֶה מְגֻרָשֶׁת, אֵף עַל פִּי שֶׁאֵין שֵׁם גָּט.

טו. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּזִמָּן שֶׁהַגָּט יוֹצֵא מִתַּחַת יָד שְׁנֵיהֶם;
אָבֵל בְּזִמָּן שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָם, צָרִיכִין לוֹמַר בְּפָנֵינוּ נִכְתַּב
וּבְפָנֵינוּ נִחְתַּם. לְפִיכָךְ אִם אָמַר אֶחָד בְּפָנַי נִכְתַּב וְהָאֶחָד אוֹמֵר
בְּפָנַי נִחְתַּם, אִפְּלוּ שְׁנַיִם אוֹמְרִים בְּפָנֵינוּ נִכְתַּב וְאֶחָד אוֹמֵר בְּפָנַי
נִחְתַּם הוֹאִיל וְאֵינוֹ יוֹצֵא מִתַּחַת יָד שְׁנֵיהֶם, לֹא יִנָּתֵן לָהּ, עַד
שִׁיתְקִים בְּחוֹתְמָיו. אָמַר אֶחָד בְּפָנַי נִכְתַּב, וְשְׁנַיִם אוֹמְרִים
בְּפָנֵינוּ נִחְתַּם כָּשֶׁר, אֵף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מִתַּחַת יָדָם: שֶׁהֲרִי
נִתְקִים בְּחוֹתְמָיו.

טז. שְׁלִיחַ שֶׁהֵבִיא גָט בְּחוּצָה לָאָרֶץ, וְנָתְנוּ לָהּ בֵּינוּ לְבִינָה,
אוֹ שֶׁנָּתְנוּ בְּפָנַי שְׁנַיִם וְלֹא אָמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם אֵף עַל
פִּי שֶׁנִּשְׁאֵת, נוֹטְלוּ מִמֶּנָּה וַחֲזֹר וְנָתְנוּ לָהּ בְּפָנַי שְׁנַיִם וְאוֹמֵר
בְּפָנֵיהֶם בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם; וְאִם לֹא נָטְלוּ מִמֶּנָּה הֲרִי זֶה
פְּסוּל, עַד שִׁיתְקִים בְּחוֹתְמָיו. נָתְנוּ לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק לוֹמַר בְּפָנַי
נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם עַד שֶׁנִּשְׁתַּתַּק הֲרִי זֶה יִתְקִים בְּחוֹתְמָיו, וְאַחֵר
כֶּךָ יִנָּתֵן לָהּ.

יז. הַסּוּמָה אֵינוֹ יָכוֹל לְהֵבִיא גָט זֶה שֶׁלְּחוּצָה לָאָרֶץ, מִפְּנֵי
שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם; לְפִיכָךְ אִם נִכְתַּב
וְנִחְתַּם לְפָנָיו כְּשֶׁהָיָה פֶתַח, וְנִסְתַּמָּה הֲרִי זֶה אוֹמֵר בְּפָנַי שְׁלוּשָׁה,
בְּפָנַי נִכְתַּב וְנִחְתַּם, וְנָתְנוּ לָהּ.

יח. וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁהֵבִיאה גָט זֶה שֶׁלְּחוּצָה לָאָרֶץ, צָרִיכָה שְׁלוּשָׁה
לוֹמַר בְּפָנֵיהֶם בְּפָנַי נִכְתַּב וּבְפָנַי נִחְתַּם שֶׁלֹּא אָמְרוּ בְּפָנַי שְׁנַיִם,
אֲלֹא בְּזִמָּן שֶׁהִשְׁלִיחַ כָּשֶׁר לְעֵדוּת, שֶׁהֲרִי הוּא מַצְטַרֵּף עִם

השנים, ונמצא מכלל השלושה שקימו גט זה בדבריו : שהעד נעשה דין, בדבר שהוא מדבריהם.

יט. חלה השליח, או נאנס בא לבית דין ואמר להם, גט זה בפני נכתב ובפני נחתם, והן משלחין אותו ביד שליח אחר; ואין האחרון צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, אלא אומר, שליח בית דין אני, ונותנו לה בפני העדים. חלה השני, או נאנס עושה שליח אחר בבית דין, אפלו מאה; והאחרון אומר, שליח בית דין אני, ונותנו לה, אף על פי שמת השליח הראשון.

כ. ומפני מה צריך בית דין, מפני שהוא צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם; אבל אם נתקיים הגט בחותמיו אף על פי שנתנו שליח לשליח, ואפלו מאה בינם לבין עצמם, עד שהגיע הגט לידה הרי זה כשר. ואף על פי שלא פרש הבעל, ולא אמר לו שלחו ביד אחר אם חלה או נאנס הרי זה משלחו.

כא. כל העושה שליח, אינו צריך שיהיה השליח עמו בבית דין; אלא אומר להם, הרי פלוני שלוחי, ואפלו שלא בפניו. וכן השליח עושה שליח אחר שלא בפניו, אפלו הן מאה.

כב. האיש שנתן גט לאשתו, ונכתב ונחתם בפניה, ואמר לה, הרי את שלוחה להולכה עד בית דין פלוני, והם יעמידו שליח ויתנו לך גט זה, ותתגרשי בו הרי זו נאמנת לומר בפניהם, בפני נכתב ובפני נחתם, והם נוטלין אותו ונותנין אותו לשליח לתנו לה, כמאמר הבעל.

כג. במה דברים אמורים, בשהתנה עליה הבעל תנאי זה; אבל אם לא התנה עליה, אלא נתן לה גטה, והרי הגט יוצא מתחת ידה אינה צריכה לומר כלום; והרי היא בחזקת מגרשת, הואיל וגט שבידה כתוב כהלכתו והעדים חותמין עליו. ואף על פי שאין אנו מפירין כתב העדים, ולא נתקים אין חוששין לה, שמא זיפה אותו: שהרי אינה מקלקלת על עצמה; ועוד שהעדים החותמין על הגט, הרי הן כמי שנחקקה עדותן בבית דין, עד שיהיה שם מערער. לפיכך נעמיד הגט בחזקתו, ותנשא, ואין חוששין, שמא ימצא מזיף: כמו שנעמיד הגט בחזקת כשר, כשיביא אותו השליח עד שיערער הבעל, או עד שייביא ראיה שהוא מזיף או בטל.

כד. שאם תבוא לחוש לדברים אלו וכיוצא בהן, כך היה לנו לחוש לגט שיתן אותו הבעל בפנינו שמא בטלו ואחר כך נתנו, או שמא עדים פסולין חתמו בו והרי הוא כמזיף מתוכו, או שמא שלא לשמה נכתב. וכשם שאין חוששין לזה וכיוצא בו, אלא נעמידו על חזקתו עד שיודע שהוא בטל כך לא נחוש לא לשליח ולא לאשה עצמה שהגט יוצא מתחת ידה, שאין דיני האסורין כדיני הממונות.

הלכות גרושין פרק ח

א. המגרש על תנאי אם נתקים התנאי, הרי זו מגרשת; ואם לא נתקים התנאי, אינה מגרשת. וכבר בארנו בפרק ששי מהלכות אישות, משפטי התנאין כלם. ושם נתבאר שהמגרש על תנאי כשיתקים התנאי תהיה מגרשת בשעה שיתקים, לא בשעת

נְתִינַת הַגֵּט לִידָה; לְפִיכֶךָ יִשׁ לַבַּעַל לְבַטֵּל הַגֵּט, אוֹ לְהוֹסִיף עַל תְּנָאוֹ, אוֹ לְהַתְּנוֹת תְּנָאֵי אַחֵר כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְקַיֵּם הַתְּנָאֵי הָרִאשׁוֹן, אִף עַל פִּי שֶׁהִגִּיעַ הַגֵּט לִידָה. וְאִם מֵת הַבַּעַל, אוֹ אֶבֶד הַגֵּט, אוֹ נִשְׂרָף, קֹדֶם שִׁיתְקַיֵּם הַתְּנָאֵי אֵינָהּ מְגַרְשֶׁת. וְלִכְתַּחלָּה לֹא תִנָּשָׂא, עַד שִׁיתְקַיֵּם הַתְּנָאֵי; וְאִם נִשְׂאת לֹא תֵצֵא אֲלֵא אִם כֵּן לֹא נִשְׁאָר בִּידָה לְקִימוֹ, שֶׁהָרִי בָטֵל הַגֵּט.

ב. וְשֵׁם נִתְבָּאָר שָׂאֵם אָמַר לָהּ, הָרִי אֶת מְגַרְשֶׁת מַעֲכָשׁוֹ, אוֹ מֵהַיּוֹם, עַל תְּנָאֵי כֶּךָ וְכֶךָ, אוֹ שֶׁאָמַר לָהּ, הָרִי אֶת מְגַרְשֶׁת, עַל מְנַת כֶּךָ וְכֶךָ כְּשִׁיתְקַיֵּם הַתְּנָאֵי, תִּהְיֶה מְגַרְשֶׁת מִשְׁעַת נְתִינַת הַגֵּט לִידָה; לְפִיכֶךָ אֵינּוּ יָכוֹל לְבַטֵּל הַגֵּט, וְלֹא לְהוֹסִיף עַל תְּנָאוֹ, מִשְׁהִגִּיעַ הַגֵּט לִידָה. וְאִם אֶבֶד, אוֹ נִשְׂרָף, אִפְלוּ מֵת הַבַּעַל, קֹדֶם שִׁיתְקַיֵּם הַתְּנָאֵי הָרִי זֶה מְקַיֶּמֶת הַתְּנָאֵי אַחֵר מוֹתוֹ, וְכִכְּבַר נִתְגַּרְשָׁה מִשְׁעַת נְתִינַת הַגֵּט לִידָה. וְיִשׁ לָהּ לְהַנָּשָׂא לְכַתַּחלָּה, אִף עַל פִּי שֶׁעֲדִין לֹא נִתְקַיֵּם הַתְּנָאֵי; וְאִין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא לֹא יִתְקַיֵּם, הוּאִיל וְהָיָה הַתְּנָאֵי בְּמַעֲכָשׁוֹ אוֹ בְּעַל מְנַת.

ג. כָּל הַמְּגַרֵּשׁ עַל תְּנָאֵי בֵּין שֶׁאָמַר מַעֲכָשׁוֹ, בֵּין שֶׁאָמַר אִם יִהְיֶה וְאִם לֹא יִהְיֶה הָרִי זֶה לֹא יִתְיַחַד עִם אִשְׁתּוֹ, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִתְקַיֵּם הַתְּנָאֵי, אֲלֵא בַּפְּנִי עַד, אִפְלוּ עֶבֶד אִפְלוּ שִׁפְחָה: חוּץ מִשִּׁפְחָתָהּ אוֹ בְּנֵה הַקֶּטֶן, מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ בּוֹשָׁה מִלְשֹׁמֶשׁ בַּפְּנִיָּהֶם. וְהִדְבָּר יָדוּעַ שָׂאֵם נִתְיַחַד עִמָּה לְבִדָּה בַּפְּנִי שְׁנֵי עֲדִים כְּאַחַד, אִפְלוּ לְאַחֵר שֶׁנִּתְקַיֵּם הַתְּנָאֵי הָרִי זֶה סִפֵּק מְגַרְשֶׁת, שֶׁמָּא נִבְעָלָה וּבָטֵל הַגֵּט כְּמוֹ שִׁיתְבָּאָר בְּהַלְכוֹת אֵלּוּ.

ד. כִּיצַד מְגַרֵּשׁ אָדָם עַל תְּנָאֵי: לֹא שִׁיאָמַר כָּתְבוּ גֵט לְאִשְׁתִּי עַל תְּנָאֵי, אוֹ כָּתְבוּ וְתָנוּ לָהּ עַל תְּנָאֵי, וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁלֹּא יִכְתֹּב בְּתוֹךְ הַגֵּט, עַל תְּנָאֵי זֶה גֵּרֵשׁ פְּלוֹנִי אֶת פְּלוֹנִית. אֲלֵא כִּיצַד עוֹשָׂה אוֹמֵר לְסוֹפֵר לְכַתֵּב וְלַעֲדִים לַחֲתֹם, וְכוּתְבִין גֵּט כָּשֶׁר, בְּלֹא שֵׁם תְּנָאֵי בַּעוֹלָם; וְאַחֵר כֶּךָ נוֹתֵן לָהּ הַגֵּט וְאוֹמֵר לָהּ, הָרִי זֶה גִטִּיךְ, אוֹ הָרִי אֶת מְגַרְשֶׁת בָּזָה, עַל מְנַת כֶּךָ וְכֶךָ, אוֹ יֹאמַר לָהֶם, אוֹ לְשָׁלִיחַ, תָּנוּ לָהּ גֵט זֶה, עַל מְנַת כֶּךָ וְכֶךָ.

ה. כָּתַב הַתְּנָאֵי בַּגֵּט, אַחֵר שֶׁגָּמַר לְכַתֵּב תִּרְף הַגֵּט הָרִי זֶה כָּשֶׁר: בֵּין שֶׁכָּתְבוּ קֹדֶם חֲתִימַת הָעֲדִים, בֵּין שֶׁכָּתְבוּ אַחֵר חֲתִימַת הָעֲדִים. אֲבָל אִם כָּתְבוּ קֹדֶם הַתִּרְף אִפְלוּ כָּתַב עַל מְנַת כֶּךָ וְכֶךָ הָרִי זֶה סִפֵּק גְּרוּשִׁין, שֶׁהָרִי נִשְׁאָר לוֹ זְכוּת בְּגוּפוֹ שֶׁלֹּגֵט; וְכֵן אִם הַתְּנָה בַּפֶּה קֹדֶם כְּתִיבַת הַתִּרְף, הָרִי זֶה סִפֵּק גְּרוּשִׁין.

ו. הַמְּגַרֵּשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וְהַתְּנָה עָלֶיהָ, בֵּין בְּכַתֵּב אַחֵר הַתִּרְף, בֵּין עַל פֶּה אַחֵר הַתִּרְף, וְאָמַר לָהּ, הָרִי אֶת מִתְרַת לְכָל אָדָם חוּץ מֵאִישׁ פְּלוֹנִי, אוֹ אֲלֵא לְאִישׁ פְּלוֹנִי, וְנָתַן לָהּ הַגֵּט עַל תְּנָאֵי זֶה אִם הָיָה אוֹתוֹ הָאִישׁ גּוֹי אוֹ עֶבֶד, אוֹ אֲסוּר עָלֶיהָ מִשּׁוּם עֲרוּהָ כְּגוֹן אֲבִיהָ וְאִחִיהָ אוֹ אָבִיו וְאִחִיו הָרִי זֶה גֵט כָּשֶׁר. וְאִם הָיָה אוֹתוֹ הָאִישׁ יִשׁ לוֹ בָּהּ קְדוּשִׁין אִף עַל פִּי שֶׁהוּא מַחֲיִבִי לְאוּיָן, וְאִף עַל פִּי שֶׁהוּא קֶטֶן אֵינּוּ גֵט: שֶׁהָרִי שִׁיר בַּגֵּט, וְאִין זֶה כְּרִיתוּת. הָיָה בְּעַל אַחוּתָהּ, שֶׁאִף עַל פִּי שֶׁהוּא הַיּוֹם אֲסוּר עָלֶיהָ מִשּׁוּם עֲרוּהָ, אִם תָּמוּת אַחוּתָהּ, יִהְיֶה מִתֵּר לָהּ הָרִי זֶה סִפֵּק מְגַרְשֶׁת.

ז. אָמַר לָהּ, הָרִי אֶת מִתְרַת לְכָל אָדָם חוּץ מִמִּי שִׁיּוּלֵד שְׁאֵינּוּ עֵתָה בַּעוֹלָם, אוֹ חוּץ מִזְנוּתָךְ, כְּלוּמַר תִּהְיֶה מִתְרַת לְהַנָּשָׂא לְכָל אָדָם, אֲבָל לְזִנוּת הָרִי אֶת בְּאֲסוּר אִשְׁתִּי אִישׁ, אוֹ הָרִי אֶת מִתְרַת לְכָל מִי שִׁיָּבֹא עָלֶיךָ כְּדֹרֶךְ כָּל הָאָרֶץ, אֲבָל שֶׁלֹּא כְּדֹרֶכָּךְ הָרִי

את באסורך, או הרי את מתרת לכל אדם חוץ ממקדש בשטר, כלומר שהיא מתרת להתקדש בכסף ובביאה, אבל בשטר הרי את באסור אשת איש, או הרי את מתרת לכל אדם חוץ מהפרת נדריך, כלומר שלא נשאר לי עליך שום אישות חוץ מהפרת נדריך שאת אשתי לענין הפרת נדרים, או לענין אכילת תרומה, או לענין ירשה שאם מתה יירשנה בכל אחד מאלו, הרי זו ספק מגרשת.

ח. אמר לה, הרי את מתרת לכל אדם חוץ מראובן ושמעון, ויחזר ואמר לה, הרי את מתרת לראובן ושמעון הרי זו מגרשת: שהאנשים שהתנה בהן, הרי התירן ובטל התנאי. אמר לה, הרי את מתרת לראובן הרי זו אינה מגרשת, שהרי לא בטל תנאו של שמעון.

ט. אמר לה, הרי את מתרת לשמעון, או שאמר לה, הרי את מתרת אף לשמעון הרי זה ספק גרושין: שמא לא התירה אלא לשמעון, וראובן באסורו עומד; וזה שאמר לשמעון, כלומר לכל אדם אף לשמעון, או שמא התירה לכל וזה שאמר אף לשמעון והוא הדין לראובן, ששמעון סמוך היה לראובן בתנאו.

י. התנה עליה ואמר, היום אין את אשתי, ולמחר אשתי אינה מגרשת, ואף על פי שפרת בינו לבינה היום; לפיכך כותבין בגטין מן היום, ולעולם.

יא. הרי זה גטין, על מנת שלא תשתי יין כל ימי חייכי אינו גט, שאין זה כריתות; כל ימי חיי, או כל ימי חיי פלוני הרי זה גט, שהרי פרט בינו לבינה, ולא ישאר לו עליה רשות, כשימות אותו פלוני.

יב. הרי זה גטין, על מנת שלא תלכי לבית אביך עד שלוש ימים הרי זה גט; שלא תלכי לבית אביך, לעולם אינו גט, שאין זה כריתות. לפיכך האומר לאשה, הרי זה גטין, על מנת שלא תאכלי בשר זה לעולם, על מנת שלא תשתי יין זה לעולם אינו גט, שאין זה כריתות; עד שלוש ימים, הרי זה גט.

יג. הרי זה גטין, על מנת שלא תנשאי לפלוני אינו גט: הא למה זה דומה, לאומר לה, על מנת שלא תשתי יין זה לעולם, או שלא תלכי לבית אביך לעולם, או כל ימי חייכי. אבל אם אמר לה, על מנת שלא תנשאי לפלוני עד חמשים שנה הרי זה גט, ולא תנשא לו כל זמן שהתנה; ואם נשאת, בטל הגט למפרע. זנת עמו הולד ממנו בשר, והגט בשר: שלא התנה עמה אלא על הנשואין.

יד. הרי זה גטין, על מנת שתנשאי לפלוני אם נשאת לו, הרי זה גט כשאר התנאים; אבל אמרו חכמים, לא תנשא לא לאותו פלוני ולא לאחר: לאותו פלוני לא תנשא, שמא יאמרו נשיהן נותנין זה לזה במתנה; ולאחר לא תנשא, שאינו גט אלא בקיום התנאי. עברה ונשאת לאותו פלוני, לא תצא. נשאת לאחר, קדם שתנשא לו בטל הגט, ותצא והולד ממזר; וצריכה גט משני.

טו. הרי זה גטין, והנזיר שלי אינה מגרשת, שאין זה כריתות; על מנת שתתן לי את הנזיר, הרי זה גט ותתן. חקק הגט על

טס שלזזהב, ונתנו לה ואמר לה, הרי זה גטיך, וכתבתיך פשר, ונתקבלה כתבתה אם יש בטס כדי כתבתה; ואם אין בו, ישלים לה כתבתה.

זו. כל המגרש על תנאי שמבטל את הגט, כגון שהתנה עליה שלא תשתה יין כל ימי חייה, או שתהיה מתרת לכל אדם חוץ מפלוני, או שהתנה שאר תנאים קדם פתיבת התרף אם היה התנאי כתוב בגט, וחזר ומחקו ונתנו לה הרי זו ספק מגרשת; ואם היה התנאי על פה הרי זה נוטל הגט ממנה, וחוזר ונותנו לה בתנאי פשר, או בלא תנאי כלל.

יז. כיצד: הרי שנתן גט לאשתו ואמר לה, הרי את מגרשת בזה ומתרת לכל אדם חוץ מפלוני אם נטלו ממנה וחזר ונתנו לה ואמר לה, הרי את מתרת בו לכל אדם, או הרי זה גטיך הרי זו מגרשת. וכן כל כיוצא בזה.

יח. הנותן גט לאשתו, על מנת שתתן לו מאתים זוז, וחזר והתנה עליה תנאי אחר בפני עדים, שתשמש את אביו שתי שנים לא בטלו דבריו האחרונים את הראשונים, אלא הרי זה כאומר לה עשי אחד משני התנאים, רצת משמשת רצת נותנת, ואין אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים מצטרפין. אבל אם התנה עליה שתתן לו מאתים זוז, וחזר והתנה בפני שנים שתתן לו שלוש מאות זוז כבר בטל תנאי שלמאתים, וצריכה לתן שלוש מאות. וכן כל כיוצא בזה.

יט. התנה עליה שתעשה דבר זה סתם, הרי זה כמפרש יום אחד, הואיל ולא פרש כמה זמן תעשה. כיצד: אמר לה, הרי זה גטיך, על מנת שתעשי עמי מלאכה, על מנת שתשמשי את אבא, על מנת שתניקי את בני אם עשת עמו מלאכה יום אחד, או שמשא אביו יום אחד, או שהניקה בנו יום אחד בתוך הזמן שהבן יונק בו והוא בתוך ארבעה ועשרים חדש הרי זה גט. מת הבן, או האב, קדם שתניק, או תשמש אינו גט.

כ. אמר לה, על מנת שתניקי את בני, או תשמשי את אבא, שתי שנים הרי זו משלמת הזמן שפרש; מת הבן או האב בתוך הזמן, או שאמר האב אין רצוני שתשמשני אינו גט, שהרי לא נתקיים התנאי. וכן כל כיוצא בזה.

כא. הרי זה גטיך, על מנת שתתני לי מאתים זוז מכאן ועד שלוש יום נתנה בתוך שלוש יום מדעתו, הרי זו מגרשת; לאחר שלוש יום, אינה מגרשת. נתנה לו בעל כרחו, והוא אינו רוצה לקבל הרי זה גט פסול, עד שתתן מדעתו. חזר ואמר לה בתוך השלושים יום, הרי הן מחולין לך, אינה מגרשת, שהרי לא נעשה התנאי; מת בתוך השלושים יום, הואיל ושלמו השלושים יום ולא נתנה אינה מגרשת.

כב. אמר לה הרי זה גטיך, על מנת שתתני לי מאתים זוז, ולא קבע זמן, ומת קדם שתתן אינה יכולה לתן ליורשיו, שלא התנה עליה אלא שתתן לו. ולא בטל הגט, שהרי לא קבע זמן; לפיכך אף על פי שאבד הגט, או נקרע קדם שימות הרי זו מגרשת, ולא תנשא לזר עד שתחליץ.

כג. הרי זה גטיך, על מנת שתתני לי כלי פלוני או בגד פלוני,

וְאָבַד אוֹתוֹ כָּלִי אוֹ נִגְנַב אֵף עַל פִּי שְׁנִתְּנָה לוֹ אֶלֶף בְּדָמָיו אֵינוֹ
גָּט: עַד שֶׁתֵּתֵן אוֹתוֹ כָּלִי עֲצָמוֹ, אוֹ עַד שֶׁיִּכְטֹל הַתְּנָאִי.

כד. מִי שְׁנִתְּגַרְשָׁה עַל תְּנָאִי, וְקִדְשָׁה אַחֵר קֹדֶם שִׁיתְקִים הַתְּנָאִי
אִם נִתְקִים הַתְּנָאִי הָרִי זֶה מִקְדָּשָׁת; וְאִם לֹא נִתְקִים הַתְּנָאִי, וְכִטֹּל
הַגָּט אֵינָה צְרִיכָה גָּט מִשְׁנִי, שֶׁהָרִי אֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ.
אָבַל אִם נִשְׁאֵת, וְלֹא נִתְקִים הַתְּנָאִי וְכִטֹּל הַגָּט צְרִיכָה גָּט מִשְׁנִי,
כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

הַלְבוֹת גְּרוּשִׁין פֶּרֶק ט

א. הַמְּגֵרֶשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ לְאַחֵר זְמַן קְבוּעַ, הָרִי זֶה מְגֵרֶשֶׁת כְּשִׁיגִיעַ
הַזְמַן שֶׁקָּבַע. וְהָרִי זֶה דּוֹמָה לַתְּנָאִי, וְאֵינוֹ תְּנָאִי: דּוֹמָה לַתְּנָאִי
שֶׁהִיא מִתְּגַרְשָׁת, כְּשִׁיגִיעַ הַזְמַן שֶׁקָּבַע; וְאֵינוֹ תְּנָאִי שֶׁהַמְּגֵרֶשׁ עַל
תְּנָאִי, הָרִי גֵרֶשׁ, וְזֶה עֲדִין לֹא גֵרֶשׁ, עַד שִׁיגִיעַ אוֹתוֹ זְמַן. לְפִיכָךְ
הַמְּגֵרֶשׁ עַל תְּנָאִי, צָרִיךְ לְכַפֵּל תְּנָאוֹ; וְזֶה אֵינוֹ צָרִיךְ לְכַפֵּל דְּבָרוֹ,
וְלֹא לְשֹׂאֵר מִשְׁפָּטֵי הַתְּנָאִין שֶׁבְּאַרְנוֹ.

ב. פִּיֶּצֶד: הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ, הָרִי זֶה גָּטִיךְ, וְלֹא תִתְּגַרְשִׁי בּוֹ אֶלָּא
לְאַחֵר שְׁלוּשִׁים יוֹם אֵינָה מְגֵרֶשֶׁת בּוֹ אֶלָּא לְאַחֵר שְׁלוּשִׁים יוֹם;
וְאִם מֵת הִבְעֵל, אוֹ אָבַד הַגָּט אוֹ נִשְׂרַף, בְּתוֹךְ שְׁלוּשִׁים יוֹם אֵינָה
מְגֵרֶשֶׁת. הִלָּכָה וְהִנִּיחְתּוּ בְּצִדֵּי רִשּׁוֹת הָרִבִּים, וְנִגְנַב אוֹ אָבַד
מִשָּׁם לְאַחֵר שְׁלוּשִׁים יוֹם הָרִי זֶה מְגֵרֶשֶׁת, הוּאִיל וְהָיָה הַגָּט
קַיָּם בַּיּוֹם שֶׁהִיא מִתְּגַרְשָׁת בּוֹ, וְיִיחָדָה אוֹתוֹ בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ רִשּׁוֹת
הָרִבִּים, שְׂצִדֵּי רִשּׁוֹת הָרִבִּים אֵינָן כְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים.

ג. וְכֵן אִם תָּלָה הַגְּרוּשִׁין בְּמַעֲשֶׂה, דִּינוֹ כְּדִין מְגֵרֶשׁ אַחֵר זְמַן.
פִּיֶּצֶד: כְּגוֹן שֶׁאָמַר לְאִשָּׁה, הָרִי זֶה גָּטִיךְ, וְלֹא תִתְּגַרְשִׁי בּוֹ עַד
שֶׁתִּתְּנִי לִי מֵאֲתִים זֶזוּ הָרִי זֶה מִתְּגַרְשָׁת אַחֵר שֶׁתֵּתֵן; וְאֵינוֹ צָרִיךְ
לְכַפֵּל תְּנָאוֹ, וְלֹא לְשֹׂאֵר מִשְׁפָּטֵי הַתְּנָאִין שֶׁבְּאַרְנוֹ שֶׁהָרִי לֹא גֵרֶשׁ
עַל תְּנָאִי, אֶלָּא עֲדִין לֹא גֵרֶשׁ זֶה, אֶלָּא תָּלָה הַגְּרוּשִׁין בַּעֲשִׂית כֶּךָ
וְכָךְ, וְאַחֵר כֶּךָ תִּתְּגַרֶשׁ.

ד. וְיָמָּה בֵּין הַמְּגֵרֶשׁ עַל תְּנָאִי, לְזֶה שֶׁקָּבַע זְמַן לְגְרוּשִׁין אוֹ תִלְיָן
בְּמַעֲשֶׂה: שֶׁהַמְּגֵרֶשׁ עַל תְּנָאִי יֵשׁ שֵׁם גְּרוּשִׁין, וְאֵינָן גְּמוּרִין,
עַד שִׁיתְקִים הַתְּנָאִי. לְפִיכָךְ כְּשִׁיתְקִים הַתְּנָאִי, נִתְּגַרְשָׁה אִם
הָיָה הַגָּט קַיָּם, אֵף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ בְּרִשּׁוֹתָהּ; וְאֵינָה צְרִיכָה לַחֲזוֹר
וְלִטְלוֹ אוֹ לִהְיוֹתוֹ בְּרִשּׁוֹתָהּ אַחֵר שְׁנִתְקִים הַתְּנָאִי, שֶׁהָרִי הִגִּיעַ
לְיָדָה תַּחֲלָה בְּתוֹרַת גְּרוּשִׁין. וְאִם נִשְׁאֵת קֹדֶם שִׁיתְקִים הַתְּנָאִי
לֹא תֵצֵא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

ה. אָבַל הַתּוֹלָה גְּרוּשִׁין בְּזְמַן אוֹ בְּמַעֲשֶׂה לֹא הִגִּיעַ גָּט לְיָדָה
בְּתוֹרַת גְּרוּשִׁין, אֶלָּא בְּתוֹרַת פְּקֻדוֹן עַד הַזְמַן שֶׁקָּבַע, אוֹ עַד
שֶׁתַּעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה. לְפִיכָךְ כְּשִׁיגִיעַ הַזְמַן, צְרִיכָה לִהְיוֹת הַגָּט
בְּרִשּׁוֹתָהּ, אוֹ תַחֲזוֹר וְתִטְלָנָה, אוֹ שִׁיְהִיָּה בְּמָקוֹם שֶׁיִּיחָדָה אוֹתוֹ בּוֹ
אֵף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רִשּׁוֹתָהּ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ; וְאַחֵר כֶּךָ תִּתְּגַרֶשׁ בּוֹ.
וְאִם נִשְׁאֵת קֹדֶם שִׁיגִיעַ הַזְמַן שֶׁקָּבַע, אוֹ קֹדֶם שֶׁתַּעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה
שֶׁתָּלָה בּוֹ הַגְּרוּשִׁין תֵּצֵא, וְהוּלָד מִמָּזוֹר: שֶׁעֲדִין הִיא אִשָּׁת אִישׁ
גְּמוּרָה, וְאֵין כָּאֵין שֵׁם גְּרוּשִׁין.

ו. הַנּוֹתֵן גָּט בְּיַד אִשְׁתּוֹ וְאָמַר לָהּ, אִם לֹא תִתְּנִי לִי מֵאֲתִים זֶזוּ,

אין זה גט, או אין את מגרשת הרי זה לא גרש כלל, ואין כאן גט לא על תנאי ולא תלוי במעשה. וכן כל פיוצא בזה.

ו. הרוצה לגרש על תנאי, ויהיה ענין תנאו שלא תתגרש עד זמן פלוני הרי זה מוציא ענין זה בלשון תנאי, ויתנה התנאי בביאתו בזמן קבוע או בהליכתו. פיצד: כגון שיאמר לה, אם לא באתי מכאן ועד שלושים יום, הרי זה גט, ואם באתי בתוך שלושים יום, לא יהיה גט, ונותן הגט בידה; או יאמר לה, הרי זה גטיך מעכשו, אם לא באתי מכאן ועד שלושים יום, או הרי זה גטיך, על מנת שלא אבוא למדינה זו עד שלושים יום. וכן כל פיוצא בזה.

ח. התנה עליה שיהיה גט, אם לא בא עד שלושים יום למדינה זו, והיה בא בדרך בתוך שלושים יום, וחלה או עכבו נהר ולא בא עד אחר שלושים יום הרי זה גט: אפלו עומד וצווח הריני אנוס, שאין אנס בגטין; ואף על פי שגלה דעתו, שאין רצונו לגרש.

ט. התנה עליה שתתגרש כשיעבר מכנגד פניה שלושים יום, והיה הולך ובא הולך ובא ולא נתיחד עמה כשילך וישקה שלושים יום, תהיה מגרשת; ואף על פי שהיה הולך ובא בתוך שלושים יום, הואיל ולא נתיחד עמה, הרי הגט כשר.

י. במה דברים אמורים, בשהתנה ואמר, הרי היא נאמנת עלי לומר שלא פיסתי אותה. אבל אם לא האמינה, חוששין שמא פיס אותה כשהיה הולך ובא, ומחלה לו התנאי, ובטל הגט כשפיסה; ומפני חשש זה, יהי הגט פסול אחר השלושים יום.

יא. וכן האומר לאשה, הרי זה גטיך לאחר שנים עשר חדש, והיה עמה במדינה חוששין שמא פיס אותה, עד שיאמר נאמנת עלי שלא פיסתי. וכן כל התנאין שהן תלויין ברצונה, ואם רצת ובטלה אותן, בטל הגט חוששין לו שמא פיס, עד שיאמר נאמנת עלי. במה דברים אמורים, במתגרשת מן הנשואין, שלבו גם בה; אבל המתגרשת מן הארוסין, אין חוששין לו שמא פיס.

יב. הרי זה גטיך מעכשו, אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש אין חוששין שמא בא בפסתר, שאין דרך בני אדם לבוא בצנעה; ואם תם הזמן שקבע ולא בא, הרי זו מגרשת. מת בתוך שנים עשר חדש אף על פי שאי אפשר שיכוא, והרי היא מגרשת, לא תנשא במקום יכם עד אחר שנים עשר חדש, כשיתקים התנאי.

יג. בריא שהתנה שיהיה זה גט אם מת, או חולה שהתנה שיהיה זה גט אם מת מחלי זה לא אמר כלום: שמשמע אם מת, לאחר מיתה; ומשמעו, מעתה. לפיכך אם אמר, אם מת, הרי זה כאומר, לאחר מותי ואין גט לאחר מיתה. אמר לה, הרי זה גטיך מעכשו אם מת, או מהיום אם מת הרי זה גט, וכשימות תהיה מגרשת. אמר לה הרי זה גטיך מעכשו, או מהיום, לאחר מיתתי, ומת הרי זו ספק מגרשת: שמא אחר שאמר מעכשו חזר בו, וסמכה דעתו על לאחר מיתה שאין גט לאחר מיתה.

יד. הרי זה גטיך לכשתצא חמה, ומת בלילה אינו גט; על

מִנֵּת שֶׁתִּזְרַח חֲמָה, וּמִת בְּלִילָה הָרִי זֶה מְגֵרֶשֶׁת, וּכְשֶׁתִּזְרַח חֲמָה, יִתְקִים הַתְּנָאי. הַתְּנָה עָלֶיהָ שְׁאֵם זֶרְחָה חֲמָה יִהְיֶה גֹט, וְאִם לֹא זֶרְחָה לֹא יִהְיֶה גֹט, וּמִת בְּלִילָה אֵינוֹ גֹט: שֶׁהָרִי לֹא נִתְקִים הַתְּנָאי עַד שְׁמֵת, וְאֵין גֹּט לְאַחַר מִיתָה.

זו. שְׂכִיב מֵרַע שְׁכֶתְבָּה גֹט לְאַשְׁתּוֹ וּגְרֶשָׁה, וְעֵמֶד אֵינוֹ יָכוֹל לְחֹזֵר בּוֹ, שְׂאֵין גֹּטוֹ כְּמִתְנָתוֹ: שְׁאֵם תֹּאמַר יִחְזֹר בּוֹ, יֹאמְרוּ גֹטוֹ לְאַחַר מִיתָה יִגְרֹשׁ כְּמוֹ מִתְנָתוֹ, שְׂאֵינָה קוֹנֶה אֵלָּא לְאַחַר מִיתָה.

זו. הָרִי זֶה גִטִּיךָ מֵהַיּוֹם, אִם מִתִּי מִחֲלִי זֶה, וְנִפְל עָלָיו בֵּית אוֹ נִשְׁכּוֹ נָחֵשׁ אוֹ טָרְפוֹ אֲרִי וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, וּמִת אֵינוֹ גֹט. אָמַר לָהּ, אִם לֹא יַעֲמֵד מִחֲלִי זֶה, וְנִפְל עָלָיו בֵּית אוֹ נִשְׁכּוֹ נָחֵשׁ אוֹ טָרְפוֹ אֲרִי הָרִי זֶה סֶפֶק מְגֵרֶשֶׁת.

יז. הָרִי זֶה גִטִּיךָ מֵעַכְשָׁו, אִם מִתִּי מִחֲלִי זֶה, וְעֵמֶד וְהִלֵּךְ בְּשׁוּק, וְחָלָה וּמִת אוֹמְדִין אוֹתוֹ: אִם מִחֲמַת חֲלִי הָרֹאשׁוֹן מֵת, הָרִי זֶה גֹט; וְאִם לֹאוֹ, אֵינוֹ גֹט. וְאִם נִתַּק מִחֲלִי לְחֲלִי, וְלֹא עֵמֶד בְּשׁוּק הָרִי זֶה גֹט, וְאֵינוֹ צָרִיךְ אֶמֶד. וּבְכָל אֵלּוֹ הַתְּנָאִין, כָּל הַיָּמִים שְׁמִנְתִּינָת הַגֹּט עַד שְׁיָמוּת וִיתְקִים הַתְּנָאי הָרִי הִיא מְגֵרֶשֶׁת לְכָל דָּבָר, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִתִּיחַד עֲמָה כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

יח. חוֹלָה שֶׁרָצָה לְגַרֵּשׁ אֶשְׁתּוֹ עַל תְּנָאי כְּשִׁימוּת, כְּדִי שְׁלֹא תִפֹּל לִפְנֵי יָבֵם, וְאִם עֵמֶד לֹא תִהְיֶה מְגֵרֶשֶׁת, וְלֹא רָצָה לְגַרֵּשָׁה מֵעַכְשָׁו, כְּדִי שְׁלֹא תִטְרַף דַּעְתּוֹ כִּךְ הוּא כּוֹתֵב בְּגֹט אַחֵר שְׁכוֹתֵב הַתְּרַף, אוֹ אוֹמֵר לָהּ כְּשִׁנּוּתָן לָהּ הַגֹּט, אִם לֹא מִתִּי לֹא יִהְיֶה גֹט, וְאִם מִתִּי יִהְיֶה גֹט, וְאִם לֹא מִתִּי לֹא יִהְיֶה גֹט: כְּדִי שִׁיְהִיָּה תְּנָאי כְּפוּל, וְהֵינן קוֹדֵם לְלֹאוֹ, וְלֹא יִפְתַּח פִּיו תַּחֲלָה לְפָרַעְנוּת. וְאִם מֵת, תִּהְיֶה מְגֵרֶשֶׁת כְּשִׁימוּת וְהוּא שְׁיַגִּיעַ הַגֹּט לִידָה, קֹדֶם מִיתָה.

יט. בַּעַל שְׁנָתָן גֹּט לְאַחַד וְאָמַר לוֹ, זָכָה בְּגֹט זֶה לְאַשְׁתִּי כְּדִי שְׁלֹא תִפֹּל לִפְנֵי יָבֵם, וּמִת הַבַּעַל קֹדֶם שְׁיַגִּיעַ הַגֹּט לִידָה הָרִי זֶה סֶפֶק מְגֵרֶשֶׁת: שֶׁרֵב הַנָּשִׁים, זָכוּת הִיא לָהֶן שְׁלֹא יִפְלוּ לִפְנֵי יָבֵם; וּלְפִיכָךְ תִּהְיֶה סֶפֶק מְגֵרֶשֶׁת, אִף עַל פִּי שְׁלֹא הִגִּיעַ גֹּט לִידָה, הוֹאִיל וְזָכָה לָהּ בּוֹ אַחֵר.

כ. אָמַר לְעֵדִים, לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ כָּתְבוּ גֹט וְתָנוּ לְאַשְׁתִּי, אוֹ שְׂאֵמַר לָהֶם, כָּתְבוּ וְתָנוּ גֹט לְאַשְׁתִּי לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ הָרִי אֵלּוֹ כּוֹתֵבִין אַחֵר הַזְּמַן שְׁקִבַּע, וְנוֹתְנִין לָהּ; וְאִם כָּתְבוּהוּ בְּתוֹךְ הַזְּמַן, אִף עַל פִּי שְׁנִתְנוּהוּ לָהּ אַחֵר זְמַן שְׂאֵמַר אֵינוֹ גֹּט. כָּתְבוּהוּ אַחֵר הַזְּמַן כְּשְׂאֵמַר, וּמִת קֹדֶם שְׁיִנָּתָן לָהּ אֵינוֹ גֹט; וְאִם לֹא נֹדַע אִם מִיתָה קֹדְמָה לְנִתְיִנָת הַגֹּט, אוֹ נִתְיִנָת הַגֹּט קֹדְמָה לְמִיתָה הָרִי זֶה סֶפֶק מְגֵרֶשֶׁת.

כא. אָמַר לָהֶן, כָּתְבוּ וְתָנוּ לָהּ אַחֵר הַשְּׁבוּעַ אֵין כּוֹתֵבִין אֵלָּא אַחֵר שָׁנָה מֵאַחֵר הַשְּׁבוּעַ; אָמַר לָהֶן, לְאַחֵר הַשָּׁנָה כּוֹתֵבִין לְאַחֵר חֹדֶשׁ מִשָּׁנָה שְׁנִיָּה; אָמַר לָהֶן, לְאַחֵר הַחֹדֶשׁ כּוֹתֵבִין לְאַחֵר הַשָּׁבַת מִחֹדֶשׁ שְׁנִי; אָמַר לָהֶן, לְאַחֵר הַשָּׁבַת כּוֹתֵבִין מֵאַחֵר יוֹם הַשָּׁבַת עַד סוֹף יוֹם שְׁלִישִׁי; אָמַר לָהֶן, כָּתְבוּ וְתָנוּ לָהּ קֹדֶם הַשָּׁבַת כּוֹתֵבִין מִיּוֹם רְבִיעִי וְעַד סוֹף יוֹם שְׁשִׁי, וְנוֹתְנִין לָהּ.

כב. הָרִי שְׂאֵחֲרוֹ אַחֵר הַזְּמַן שְׂאֵמַר, וְאַחֵר כִּךְ כָּתְבוּ וְנִתְנוּ לָהּ, כְּגוֹן שְׂאֵמַר לָהֶן, לְאַחֵר הַחֹדֶשׁ, וּכְתְבוּ וְנִתְנוּ לָהּ, לְאַחֵר שְׁתֵּי שָׁבָתוֹת מִחֹדֶשׁ שְׁנִי הָרִי זֶה פְּסוּל. נִתִּיחַד עֲמָה אַחֵר שְׂאֵמַר לָהֶן לְכָתֵב וּלְחַתֵּם וּלְתַן לָהּ, הָרִי אֵלּוֹ לֹא יִכְתְּבוּ: וְקַל וְחֹמֶר

הדברים אם הגט שנתן לה לידה כשנתיחד עמה, נפסל הגט שִׁמָּא בַעַל; קל וחומר לזה, שלא נכתב. ואם כתבו ונתנו לה אחר שנתיחד עמה, אינו גט.

בג. אמר לעשרה, כתבו גט לאשתי אחד כותב, על ידי כלם; כלכם כתבו כותב אחד מהם, במעמד כלם. הוליו גט זה לאשתי מוליכו אחד מהן, על ידי כלם; כלכם הוליו גט זה לאשתי מוליכו אחד מהן, במעמד כלם.

כד. אמר לעשרה, כתבו גט וחתמו ותנו לאשתי אחד מהן כותב, ושנים מהן חותמין, ואחד מהן נותנו לה; ואפלו היה הכותב הוא אחד משני העדים שחתמו בו, והוא השליח שנתנו לה הרי זה פשר. אמר להן, כלכם חתמו כלם חותמין; ואם מנאן, בין שמנה כלם בין שמנה מקצתן, ואמר להן חתמו הרי זה כאומר כלכם חתמו: ושנים שחותמין בתחלה, הן משום עדים; והשאר, משום תנאי.

כה. לפיכך אם היו השאר פסולין, או חתמו זה היום וזה למחר, אפלו לימים הרבה הרי זה פשר. מת אחד מהן קדם חתימה, הרי זה גט בטל. היה אחד משנים הראשונים פסול, הרי זה גט פסול שִׁמָּא יאמרו עד פסול פשר בעדות שאר שטרות, בעת שיהיו העדים רבים; ולא הכשירוהו בגט שעדיו רבים, אלא מפני שעדי מסירה הן העיקר.

כו. תקנו חכמים שהאומר לרבים לכתב גט, או לחתם, או להולין גט לאשתי או לכתובה אומר להן, כל אחד מכם יכתב גט לאשתי; וכן להולכה יאמר, כל אחד מכם יולין; ואם לחתימה יאמר להן, כל שנים מכם יחתמו בגט זה ותנו לאשתי. ולמה אמרו חכמים, עדי הגט אין חותמין אלא זה בפני זה גזרה, שִׁמָּא יאמר לרבים כלכם חתמו; אם תאמר חותמין זה שלא בפני זה שִׁמָּא יעידו שנים, ותטל הגט בידה, ותחשב שכבר העידו בו, ועדין לא נתקיים התנאי.

כז. אמר לשלושה, שנים מכם יכתבו גט לאשתי ויחתמו ויתנו לה, והיה בהן אב ובנו, בין שחתם האב עם האחר, בין שחתם הבן עם האחר הרי זה פשר, שהאדם עושה הבן שליח במקום האב.

כח. אמר לשנים, כתבו וחתמו ותנו לפלוני שיוליך לאשתי, או תנו לשליח שיוליך לה אחד מהן כותב, ושניהם חותמין ונותנין לשליח; ואם הוליו הן בעצמן ונתנו לה אינו גט, שלא עשה אותן שליח לגרושין. פיצד יעשו יטלו אותו ממנה, ויתנוהו לשליח, וחוזר ונותנו לה בפניהן, או בפני אחרים. ורבותי הורו בגט זה בדבר שאינו נראה, מפני שבוש שהיה בנסחאות שלהן.

כט. אמר לסופר, כתב לי גט לאשתי, כתבו ונתנו לבעל בלא עדים, ונטלו הבעל ונתנו לשליח ואמר לו, תן גט זה לאשתי בפני עדים, והלך השליח ונתנו לה בפני עדים הרי זו ספק מגרשת: שאין השליח נאמן להתיר הערוה, אף על פי שהוא עד אחד אלא מפני כתב העדים שחתמו על הגט, שהן כמי שנחקרה עדותן, עד שיהיה שם מערער, כמו שבארנו. ואם היו שם שני עדים שיעידו שגט זה, הבעל נתנו לשליח לגרשה בו הרי זו מגרשת.

ל. האומר לשליח, תן גט זה לאשתי במקום פלוני, ונתנו לה במקום אחר אינו גט; הרי היא במקום פלוני, ונתנו לה במקום אחר כשר, מפני שמראה מקום הוא לו. אמר לו, אל תתנהו לה אלא בבית, ונתנו לה בעליה, אל תתנהו לה אלא בימין, ונתנו לה בשמאל, תנהו לה ביום פלוני, ונתנו לה בתוך הזמן אינו גט; אל תתנהו לה אלא ביום פלוני, ונתנו לה מלפניו, או מאחוריו אינו גט, שהרי הקפיד על עצמו שליום. וכן כל כיוצא בזה.

לא. וכן האשה שאמרה לשלוחה, התקבל לי גטי במקום פלוני, וקבלו לה במקום אחר אינו גט; הבא לי גטי למקום פלוני, והביאו לה למקום אחר כשר.

לב. האומר לשלוחו, הולך גט זה לאשתי, בין שאמר לו הולך, בין שאמר לו את הולך, וחלה או נאנס משלחו ביד אחר. ואם אמר לו, טל לי ממנה חפץ פלוני, ותן לה גט זה הרי זה לא ישלחו ביד אחר; ואם שלחו ביד אחר, ויצאת האשה לקראת השליח ונתנה החפץ בתחלה, ואחר כך נתן לה הגט הרי זו מגרשת. נתן לה הגט, ואחר כך נתנה החפץ אפלו מיד השליח הראשון, אינו גט: שהרי עבר על דברי הבעל בדבר שסתם בני אדם מקפידין עליו שהרי הבעל אמר לו, טל החפץ ותן לה, והוא נתן ואחר כך גט.

לג. אמר לו, תן לה הגט, וטל ממנה חפץ פלוני הרי זה לא ישלחנו ביד אחר, שאין רצונו שיהיה פקדונו ביד אחר; ואם שלחו ביד אחר הרי זה גט, בין שנתנה החפץ תחלה, בין שלא נתנה אלא בסוף.

לד. נתן הגט לשליח ואמר לו, אל יתנהו לה אלא אתה, ונתנו לאחר, ונתנו לה אינו גט; וכן אם אמר לו, אל תתנהו לה אתה, אלא תנהו לפלוני, והוא יתנו לה, ונתנו לה השליח הראשון אינו גט, לפי שלא עשהו שליח לגרושין.

לה. נתן לו הגט ואמר לו, הולך גט זה לאשתי, אמר לו השליח, איני מפירה, אמר לו הבעל, תנהו לפלוני, הוא מפירה הרי זה שליח שלא נתן לגרושין, ואינו נותן הגט אלא לפלוני שאמר הבעל; ואותו הפלוני הוא שליח הגרושין, והוא שמוליכו לה, או משלחו ביד אחר, אם חלה או נאנס.

לו. נתן הגט לשליח ואמר לו, לא תתנהו לה עד שלושים יום, וחלה או נאנס בתוך השלושים משלחו ביד אחר: שאף על פי שאינו עכשו שליח לגרושין, הואיל ולאחר שלושים יום יהיה שליח גרושין, עושה שליח אחר, בתוך השלושים.

לז. במה דברים אמורים, בשלא היה בעלה עמה במדינה, או שהיתה מתגרשת מן הארוסין. אבל מתגרשת מן הנשואין ובעלה עמה במדינה, חוששין לו שמא פיס, ואינו עושה שליח בתוך השלושים, אלא אם כן אמר, נאמנת עלי שלא פיסתי; אבל נותן הגט לה לאחר השלושים וחוששין לה כמו שבארנו, עד שיאמר, נאמנת עלי שלא פיסתי.